

**Euroopa Liidu
Nõukogu**

**Brüssel, 15. oktoober 2025
(OR. en)**

**Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0129(COD)**

**10498/25
ADD 1**

**PI 126
PHARM 88
CODEC 862**

NÕUKOGU PÕHJENDUSTE KAVAND

Teema: Nõukogu esimese lugemise seisukoht eesmärgiga võtta vastu EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, mis käsitleb sundlitsentsimist kriisiohje eesmärgil ja millega muudetakse määrust (EÜ) nr 816/2006
– Nõukogu põhjenduste kavand

I. SISSEJUHATUS

1. Komisjon avaldas 27. aprillil 2023 õigusaktide paketi, mille eesmärk on ELis patendiõigust ajakohastada ja edasi arendada, tuginedes komisjoni 2020. aasta intellektuaalomandi tegevuskavale¹.
2. Patendipakett sisaldab kuut seadusandlikku ettepanekut, sealhulgas järgmist ettepanekut: määrus, mis käsitleb sundlitsentsimist kriisiohje eesmärgil ja millega muudetakse määrust (EÜ) nr 816/2006. Käesolev ettepanek põhineb Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitel 114 ja 207.
3. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis kõnealust ettepanekut käsitleva arvamuse vastu 20. septembril 2023². Euroopa Andmekaitseinspektor esitas oma arvamuse 28. juulil 2023.
4. Euroopa Parlament võttis ettepanekut käsitleva esimese lugemise seisukoha³ vastu 13. märtsil 2024 pärast ettepanekut käsitleva raporti vastuvõtmist õiguskomisjonis (JURI) 13. veebruaril 2024. Euroopa Parlamendi õiguskomisjon nimetas 18. novembril 2024 ettepaneku raportööriks uuesti Adrián Vázquez Lázara (PPE, ES).
5. Intellektuaalomandi tööühm alustas ettepaneku sisulist läbivaatamist 2024. aasta jaanuaris Belgia eesistumise ajal. Läbivaatamine toimus kaheksal koosolekul 2024. aasta jaanuarist maini.
6. Teksti läbivaatamise põhjal võttis alaliste esindajate komitee 26. juunil 2024 vastu nõukogu volitused⁴ institutsioonidevahelisteks läbirääkimisteks.

¹ 13354/20.

² 13349/23.

³ T9-0143/2024.

⁴ 11613/24.

7. Institutsioonidevahelised läbirääkimised algasid esimese kolmepoolse kohtumisega 10. detsembril 2024 Ungari eesistumise ajal. Teine ja kolmas kolmepoolne kohtumine toimusid Poola eesistumise ajal vastavalt 26. märtsil ja 21. mail 2025. Lisaks peeti 21 institutsioonidevahelist tehnilist kohtumist. Kaasseadusandjad jõudsid esialgsele kokkuleppele kolmandal kolmepoolsel kohtumisel 21. mail 2025.
8. Alaliste esindajate komitee analüüsis 13. juunil 2025 ettepaneku lõplikku kompromissteksti, et selle suhtes kokkuleppele jõuda, ja kinnitas selle⁵.
9. Euroopa Parlamendi õiguskomisjon kiitis institutsioonidevaheliste läbirääkimiste tulemused heaks 24. juunil 2025. Õiguskomisjoni esimees saatis 30 juunil 2025 alaliste esindajate komitee eesistujale kirja, milles märkis, et juhul kui nõukogu võtab kooskõlas üldise esialgse kokkuleppega vastu oma esimese lugemise seisukoha, soovitab ta täiskogul võtta nõukogu seisukoht pärast õiguskeelelist kontrolli parlamendi teisel lugemisel muudatusteta vastu.

II. EESMÄRK

10. Kavandatava määruse eesmärk on kehtestada liidu sundlitsentsimise süsteem, mis võib tugevdada ELi vastupanuvõimet, käsitledes teatavaid kriise, millel on liidus piiriülene mõõde. Olukordades, kus muud vahendid, sealhulgas vabatahtlikud kokkulepped ei pruugi olla kättesaadavad või osutuvad ebapiisavateks, hõlbustaks liidu sundlitsents juurdepääsu kriisi korral olulistele toodetele, mis on kaitstud intellektuaalomandiõigustega.

III. NÕUKOGU ESIMESE LUGEMISE SEISUKOHA ANALÜÜS

11. Nõukogu esimese lugemise seisukoht sisaldab järgmisi kaasseadusandjate vahel kokku lepitud põhielemente.
 - i. Määrusega ei kehtestata kohustust avalikustada ärisaladusi. Siiski lisati selgitus täpsustamaks, et määrusega ei välistata ärisaladusi käsitlevate kokkulepete vabatahtlikku sõlmimist.

⁵ 9765/25.

- ii. Kohaldamisalaga seotud küsimustes jäeti kiibimäärus ja gaasivarustuskindluse määrus välja selliste kriisiohjevahendite loetelust, mis on liidu sundlitsentsi andmise võimaluse ajendiks. Jõuti kokkuleppele, et ülejäänud kriisiohjevahendid loetletakse üksnes määruse lisas, ja kaitseotstarbelised tooted jäeti määruse kohaldamisalast selgesõnaliselt välja.
- iii. Liidu sundlitsentsi andmist, muutmist ja tühistamist käsitlevate rakendusaktide vastuvõtmiseks kasutatakse kontrollimenetlust. Lisati arvamuse esitamata jätmise klausel, millega tagatakse, et rakendusakte ei saa vastu võtta, kui komiteemenetluse komitee arvamust ei esita.
- iv. Lepiti kokku, et üks liidu sundlitsentsi andmise üldtingimusi on see, et vabatahtlikku kokkulepet ei olnud võimalik saavutada mõistliku ajavahemiku jooksul. Siiski lisati sätte, millega selgitatakse, et vabatahtlikke kokkuleppeid võib sõlmida igal ajal sundlitsentsi andmise menetluse ajal või pärast seda.
- v. Komisjoni pakutud 4 %-line tasu ülempiir jäeti välja. Tasu kindlaksmääramise kriteeriume kohandati, et rõhutada liidu sundlitsentsi alusel lubatud asjaomase tegevuse majanduslikku väärtust ja leiutise väljatöötamiseks saadud avaliku sektori toetust.
- vi. Litsentsisaaja suhtes määruses sätestatud kohustuste täitmata jätmise eest rakendatavaid trahve ja sunnirahasid kohandati, et maksed oleksid komisjoni pakutuga võrreldes väiksemad; samuti võeti kohandamisel arvesse VKEsid. Määrusega ei nähta ette trahve ega sunnirahasid õiguste omajatele.
- vii. Mis puudutab määruse (EÜ) nr 816/2006 muudatusi ekspordi puhul, siis otsustasid kaasseadusandjad piirduda selliste muudatuste tegemisega, mis võimaldavad määruisel (EÜ) nr 816/2006 ja liidu sundlitsentsimist käsitleval määruisel õiguslikult usaldusväärset viisil koos eksisteerida.
- viii. Komisjon on kohustatud korrapäraselt hindama määruse lisas esitatud kriisiohjevahendite loetelu ja esitama iga viie aasta järel kaasseadusandjatele hindamisaruande. Hindamise käigus peab komisjon pöörama erilist tähelepanu meditsiiniseadmetes kasutatavate pooljuhtide küsimusele.

IV. KOKKUVÕTE

12. Nõukogu esimese lugemise seisukoht kajastab täielikult kompromissi, milleni jõuti Euroopa Parlamendi ja nõukogu vahelistel läbirääkimistel, mida vahendas komisjon.
 13. Seetõttu usub nõukogu, et tema esimese lugemise seisukoht kajastab tasakaalustatult läbirääkimiste tulemusi ning et kui määrus vastu võetakse, kehtestatakse sellega liidu sundlitsentsimise süsteem, mis aitab tugevdada ELi vastupanuvõimet, käsitledes kriise, millel on liidus piiriülene mõõde.
-